

Staring

Het geslacht Staring is een begrip in de hele Achterhoek. Zeker drie generaties Staring zijn belangrijk geweest voor Lochem, de Graafschap en Nederland.

Even buiten de huidige gemeente Lochem ligt het kasteeltje de Wildenborch. Van 1811 tot 1818 behoorde de gelijknamige buurtschap tot de gemeente Laren, daarna tot de gemeente Vorden. Eigenaar en bewoner Antoni C.W. Staring (1767-1840) erfde het kasteel van zijn vader en was opgeleid voor de landbouw. Ook was hij in 1811 en 1812 'maire' (burgemeester) van Laren. Ons land was toen onderdeel van het Franse keizerrijk en de maire was een machtig man.

Antoni Staring volgde opleidingen in Harderwijk en Göttingen om zich voor te bereiden op het beheer van zijn landgoed. Dat deed hij op een voor die tijd bijzondere manier, met oog voor de natuur en voor de boeren en landarbeiders. Zo stichtte hij een schoolgebouw nabij de Wildenborch, waar de kinderen uit de buurt onderwijs genoten van een door Staring zelf bekostigde schoolmeester. Het gebouw bestaat niet meer, maar op die plaats is nog een boerderij die het Schoolhuis heet.

Ook bemoeide hij zich met landbouwwerktuigen, zoals de Brabantse of Kempense voetploeg die hij aankocht en verbeterde. Hij kweekte en importeerde bijzondere boomsoorten, die nog bij het kasteel zijn te bewonderen.

Ook de waterhuishouding had zijn warme belangstelling. Hij zorgde kort na 1800 voor verbetering van de Veengoot, wat hem in conflict bracht met het stadsbestuur van Lochem. Ook bij de aanleg van de Vordense begraafplaats in 1829 gaf hij belangrijke adviezen.

Naast dat alles was Antoni Staring ook nog eens landelijk vermaard dichter. Nu nog steeds kunnen velen de geschiedenis van bereisde Roel declameren.

Antoni C. W. Staring, naast dichter nog zoveel meer.

Het hondengevecht door A.C.W. Staring

*Bereisde Roel zag op zijn togten
geweldig veel! Twee Bullebijters vochten,
voor 't wijnhuis, in een kleine Poolsche stad,
terwijl hij juist aan 't venster zat:
"Zulk vechten, Menschen! - - Zij verslonden
malkander letterlijk! Met iedren hap, ging oor
of poot er àf - en glad als vet er dòòr!
Ons scheiden kwam te laat! Wij vonden
het restjen: - op mijn eer,
de staarten, en niets meer."*

Antoni gaf in zijn gedichten blijk van grote belangstelling voor de plaatselijke geschiedenis en folklore, zoals in De Hoofdige Boer, dat speelt in Almen, en in de Jaromir-cyclus, onder meer gesitueerd in Lochem en Zutphen. Het gedicht Lochem behouden beschrijft de geschiedenis van 11 DE HOOIPLUKKER, die in 1590 de poging de stad bij verrassing in te nemen vrijdelde. In het verhaal Nicolaas de notaris heeft Staring het leven van de Lochemse patroonheilige Gudula beschreven. Verder had hij grote belangstelling voor de volkstaal, het dialect, waarvan hij als een van de eersten een woordenlijst maakte.

Winand C.H. Staring, geoloog, waterbouwer, bestuurder.

Hij was onder meer wethouder, griffier van het kantongerecht te Lochem, directeur van de Vereniging voor Volksvlijt en lid van Provinciale Staten van Gelderland. Zijn graf op de oude begraafplaats van Lochem valt op door de enorme zwerfkei. Boven de ingang van die begraafplaats prijken enkele dichtregels van zijn vader.

Landelijk bekend als geoloog en bos- en bodemkundige is zoon Winand C.H. Staring (1808 -1877). Hij werd geboren op de Wildenborch, studeerde rechten en vervolgens wis- en natuurkunde. Hij stelde de eerste geologische kaart van Nederland samen en legde in 1860 met zijn publicatie *De bodem van Nederland* de bodem onder de bodemkunde. Later gaf hij het Huisboek voor den landman uit, en een Gelderse en Friese variant daarvan. Hij was een van de initiatiefnemers tot de oprichting van de landbouwhogeschool (nu Universiteit) in Wageningen, waar zijn naam nog steeds in ere wordt gehouden. In het voetspoor van zijn vader verbeterde hij de Brabantse voetploeg. Hij en zijn gezin woonden op het landhuis de Boekhorst in Klein Dochteren.

Net als zijn vader had Winand ook bestuurlijke kwaliteiten en belangstelling.

Het graf van Winand Staring op de oude begraafplaats in Lochem.

Constancia (Constance) E. T. Staring (1819-1893), dochter van de dichter, liet omstreeks 1850 de Staringkoepel bij het Draafsel bouwen; deze is in 2004/5 geheel gerestaureerd en sindsdien vrijelijk te bezoeken.

Een andere zoon van de dichter is Willem C.A. Staring (1812-1895), die rapporten schreef over de waterhuishouding in de Achterhoek en van de BERKEL (12). Hij maakte ook een bouwtekening van de Berkelzomp, die later als model kon dienen voor de Berkelzompen die nu in trek zijn bij toeristen.

Willem C. Staring (1847-1916), een zoon van Winand, volgde een militaire loopbaan, maar was tevens een verdienstelijk tekenaar, met een voorkeur voor paarden. In het Legermuseum werd in 2001 een tentoonstelling aan hem gewijd.

Johan Alexander Staring (1850-1932), ook een zoon van Winand, trad min of meer in diens voetstappen. Hij werd de eerste secretaris van het Waterschap van de Berkel, van 1882 tot 1927!, en ook van de in 1888 opgerichte Nederlandsche Heidemaatschappij. Deze telg woonde op het huis de Koppel in Lochem, dat in 1884 een van de eerste panden aan de Nieuweweg was. Hij stelde ook belang in de plaatselijke geschiedenis, getuige de publicatie in 1923 van de Kroniek van Lochem. Zijn naam is hier wat misleidend vermeld als A. Staring, naar zijn roepnaam Alexander. In zijn sterfjaar 1932 verscheen een herdruk. De gemeente Lochem kreeg een legaat om de hertenkamp in Berkeloord te kunnen aanleggen.

